

РЕЦЕНЗИЯ

От: професор д.ик.н. Кирил Петров Ангелов;
Технически Университет - София
Професионални направления 3.7. Администрация и управление и 3.8
Икономика

Научни специалности: Организация и управление извън сферата на материалното производство, Икономика и управление и Организация и управление на производството

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Социално управление” в УНСС.

Основание за представяне на рецензия: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 368/12.02.2025 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Александър Вичев Балабанов
Тема на дисертационния труд: “Методика за подобряване на личностното представяне в организацията”

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е зачислен в редовна докторантура по докторска програма „Социално управление” (професионално направление 3.7. Администрация и управление) към катедра „Управление” при факултет „Управление и администрация“ на УНСС съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1029/08.05.2020 г. Обучението е проведено през периода 07 май 2020 – 5 февруари 2025 г. Докторантът е положил успешно всички свързани с обучението изпити.

През периода 2005 – 2009 докторантът се обучава в пълния четиригодишен курс на специалността „Европеистика“ на Философския факултет на Софийски Университет “Св. Климент Охридски“, при което придобива ОКС бакалавър със съответната квалификация. През този

период е бил стипендиант на Фондация „Конрад Аденауер“. През 2009-2010 завършва магистърската програма „Политика“ на Шефилдския университет.

Професионалното развитие на докторанта започва през 2012 г. в „Монбат“ АД на позицията „търговски мениджър експорт“. От 2013 до 2016 година продължава професионалното си развитие като проектен мениджър в Gemseek Consulting. Понастоящем докторантът е бизнес консултант и корпоративен треньор в Dynamix Lab.

Докторантът е изпълнил в срок индивидуалния си план, при което е отчислен с право на защита.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с класическа структура и с обем от 241 стандартни страници, увод, три глави, заключение, списък на използвани източници и четири броя приложения. Основният текст на дисертацията (увод, трите глави, заключението и използваната литература) е в обем от 196 страници.

Съдържанието на дисертационния труд е онагледено с фигури, таблици и схеми. Съдържанието на всяка от главите е разделено на отделни раздели, като в края на всяка глава са представени авторовите изводи. Списъкът с използваната литература съдържа 180 източника, от които 3 на български, 177 на английски език и 1 интернет източник.

Дисертационният труд третира проблематика, свързана с нов начин за подобряване на личностното представяне в организацията посредством дихателни и когнитивни въздействия и използването на вариабилността на сърдечната честота.

В тази връзка **в дисертационния труд се защитава тезата**, че вариабилността на сърдечната честота (ВСЧ) може да служи като надежден физиологичен индикатор за подобряване на когнитивното представяне, особено когато се интегрира с целенасочени коучинг интервенции като дихателни и когнитивни техники.

Предмет на изследване в дисертационния труд са възможностите за интегрираното използване на ВСЧ и дихателни и когнитивни техники с при измерване и подобряване на индивидуалното представяне в организационен контекст.

Обект на изследване е приложението на вариабилността на сърдечната честота, дихателни и когнитивни техники за повишаване на адаптивността на персонал, изпълняващ дейности, свързани с интелектуални усилия в структурирана организационна среда.

В тази връзка е и **основната цел на дисертационния труд** – да се създаде, изпита и апробира метеорологическият подход за подобряване на индивидуалното представяне в организационна среда чрез мониторинг на вариабилността на сърдечната честота и прилагане на целенасочени интервенции за повишаване на неговите стойности.

Резултатите от дейността на стопанските организации в голяма степен се влияят от възможните реакции на съпътстващите работата стрес и респективно нивото на адаптивност на персонала, изпълняващ дейности, свързани с интелектуални усилия. Въпреки че вариабилността на сърдечната честота е отдавна познат метод, той никога досега не е използван за подобряване на индивидуалното представяне в организационна среда. Особено в комбинация с дихателни и когнитивни техники.

Отчитайки всичко казано дотук, както и възможностите за установяване и задълбочаване на постигнати теоретични постановки и изграждане добри практики при подобряване на индивидуалното представяне в организационна среда, може да се определи, че така дефинираната проблематика е изключително актуална и значима за науката и управленската практика.

Изследването си поставя следните ограничителни условия: отнася се до индивидуалното представяне на служителите в структурирана организационна среда; Проведеното анкетно изследване е ограничено до определени организационни среди и типове служители; изследването няма претенцията да може да контролира всички външни фактори; резултативността на разработения методологически подход е в пряка зависимост от степента на ангажираност и сътрудничество на служителите, които я прилагат; относно комплексността на извършваната апробация.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В увода на изследването се обосновава актуалността и значимостта на темата на разработката. Определя се обектът и предметът на изследване. Очертават се ограниченията на изследването. Идентифицират се изследователските проблеми. Лансира се изследователската теза. Дефинира се целта, подцелите и задачите на изследването. Представа се приложената методология и информационната база, на която е основано изследването. Посочват се потенциалните потребители на постигнатите резултати.

Първа глава „Теоретични аспекти на личностното представяне в организацията“ представлява теоретичен обзор на ключовите аспекти на

индивидуалното представяне в организационен контекст. В тази връзка са представени дефинициите на основните понятия, използвани в дисертационния труд; извършен е преглед на ключови концепции на организационното управление; разглеждат се настоящите резултати относно използването на вариабилността на сърдечната честота /ВСЧ/ като физиологичен индикатор за когнитивна ефективност и емоционална регулация и връзката между стрес, когнитивно представяне и автономната нервна система; научните основи на дихателни упражнения и когнитивни подходи, използвани в методическия и методологичния подходи. Главата завършва с обобщение и изводи.

Във втората глава „Методика за подобряване на личностното представяне“ е представен методологически подход за подобряване на индивидуалното представяне в организационен контекст, чиято същност е интегрирането на ВСЧ с дихателни и когнитивни въздействия.

Трета глава „Емпирична апробация на методика за подобряване на личностното представяне“ представлява апробация на методологичния подход за подобряване на индивидуалното представяне в организационен контекст. В тази връзка е разработен методическият подход за измерване на подобрението на индивидуалното представяне. Посочени са: подборът на участници и създаването на експериментални и контролни групи; използваните методи за събиране на данни (мониторинг на ВСЧ, анкетни проучвания и интервюта). Описано е провеждането на коучинг програмата и резултатите от нея. В тази глава се доказват възможностите, съществуващи за подобряване на личностното представяне посредством интегрирането на ВСЧ с дихателни и когнитивни въздействия.

Заклучението обобщава основните изводи от изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Цялостното ми запознаване с дисертацията и автореферата на кандидата са основание да се направи общият извод, че в представения за защита дисертационен труд се съдържат преимуществено научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос в развитието на организационното поведение.

Постигнати са следните научно-приложни приноси:

1. Добиване на емпирични данни и преобразуването им в знания относно различни аспекти на организационното поведение и по-конкретно за индивидуално представяне и справяне със стреса в работна среда.

2. Предложен е методологичен подход за подобряване на индивидуалното представяне в организационен контекст, включително: разработени набори от модули в две групи – дихателни и когнитивни; разработване на оптимална схема за провеждане.

3. Разработен е методически подход за измерване на подобрението на индивидуалното представяне в организационен контекст, включително: разработване на две експериментални рамки; внедряване на две различни лабораторни постановки със съответстващи хардуерни средства за отчитане на вариабилност на сърдечната честота и биофийдбек; алгоритъм за статистическа обработка и анализ на емпиричните данни.

Дисертацията има и следните приложни приноси:

1. Извършено е апробиране на методологичния и методически подходи в реални работни среди, от българската стопанска практика, като са получени доказателствени факти за ползата от приложимостта им.

Научно-приложните и приложните резултати намират своето пряко приложно поле при развитието на организационно поведение на стопанските организации.

В резултат целта и задачите на дисертационния труд са изпълнени, като са получени научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос при обогатяване на съществуващи знания в развитието на организационното поведение.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е автор на 4 броя научни публикации (3 бр. самостоятелни) по темата на дисертационния труд. От тях една е публикувана след рецензиране в периодично научно списание, а останалите са представени на научни конференции. Във всички тях се анализират различни аспекти от изследваната в дисертацията тема. Няма разлика между начина, подхода и анализа, който се прави в дисертацията и в представените научни статии. Те отразяват съществени части от дисертационния труд и напълно удовлетворяват изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Това ми дава основание да приема, че дисертационният труд е самостоятелен творчески продукт, реализиран от докторанта. Не ми е известно цитиране в публикациите на докторанта от други автори.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат (на български и английски езици) изцяло съответства в структурно и съдържателно отношение на рецензираната от мен дисертация. Спазени са всички изисквания по оформлението му и са включени всички необходими атрибути. Посредством запознаване с автореферата може да се придобие еднозначна представа за дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторантът Александър Балабанов представя интересен и амбициозен дисертационен труд, с пряко отношение към постигането на по-добро личностно представяне на служителите в стопанските организации. Разбираемо е, че както поради амбициозността на проблематиката, така и поради факта, че това е първо значимо изследване на докторанта, то не е подминато от различни несъвършенства и възможности за развитие. Ето някои от тях:

1. Считаю, че възприемането на авторовите тези биха били по-ясно изразени и респективно по-лесно възприемани, ако дисертационният труд се освободи от някои отклонения по странични за целта на изследването проблеми, а гледните точки на докторанта са по силно фокусирани. Обемът на основната част на дисертационния труд от 196 стр. (241 стр. с приложенията) при поставените ограничения в научното изследване налага недвусмислено тази препоръка.

2. Считаю, че докторантът трябва по-смело да полемизира с учените, които цитира, като по този начин по-ясно се открояват собствените му тези във връзка с дисертационния труд. В тази връзка много препратки на литературни източници има във втора глава, които първо трябва да бъдат в литературния обзор и второ трябва да бъдат аргументирани посредством личния принос на докторанта при включването им в методиката.

3. Считаю, че във втора глава докторантът би могъл да бъде по-силно аргументиран в открояването на собствения си принос, включително посредством детайлното описание на отделните етапи на методологическия подход, с тяхната последователност и специфичните изисквания за изпълнението им. Блок схеми на изпълнение на методиката, нейните етапи и дейностите в тях ще подпомогне използването ѝ в реални стопански условия.

4. Препоръчвам засилване на публикационната активност на докторанта в реферирани издания в световни бази. Представяне в цялост на разработената методика при отчитане на по-горната бележка ще

способства за достигане до повече изследователи и практики в различни държави по света.

5. Смятам, че в теоретичните проучвания недостатъчно са отразени постиженията на българската школа в предметната област на организационното поведение, особено що се отнася за приносите на УНСС в нея. По аналогичен начин не открих публикувани научни разработки на докторанта с неговия научен ръководител или с друг учен от УНСС или с друг български учен от областта на стопанските науки.

В стилистично и техническо отношение оформянето на дисертационния труд и автореферата не е подминато от ограничен брой неточности, повторения и редакционни грешки, които не намаляват научната му стойност, но влошават външния вид на труда. Например липсата на означаване и номерация на таблиците, формулите и на част от схемите не спомага за лесното възприемане на дисертационния труд.

Посочените бележки и препоръки не намаляват достойнствата на изследването.

8. Заключение

Предложеният дисертационен труд от г-н Александър Вичев Балабанов на тема: “Методика за подобряване на личностното представяне в организацията” е в съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научната степен “Доктор” на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени в Университета за национално и световно стопанство. В дисертацията открих оригинални, актуални и значими научно-приложни и приложни постижения, които представляват принос за развитието на организационното поведение.

Налице са необходимите основания да декларирам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “ДОКТОР” по научна специалност „Социално управление”, професионално направление 3.7. Администрация и управление на г-н Александър Вичев Балабанов.

14 март 2025 г.
София

Подпис:
(проф. д.ик.н. Кирил Ангелов)

REVIEW

From: Professor D.Sc. Kiril Anguelov

Scientific specialties: *Organization and management outside the sphere of material production, Organization and management of production and Economics and management*

Technical University - Sofia, Faculty of Economics

Subject: dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 3.7. Administration and Management, scientific specialty "Social Management" at the UNWE.

Grounds for submitting a review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation, according to Order No. 368/12.02.2025 of the Rector of the UNWE.

Author of the dissertation: Alexander Vichev Balabanov

Topic of the dissertation: "Methodology for improving personal performance in the organization"

1. Information about the doctoral candidate

The doctoral candidate is enrolled in full-time doctoral studies in the doctoral program "Social Management" (professional field 3.7. Administration and Management) at the Department of "Management" at the Faculty of "Management and Administration" of the UNWE in accordance with the Order of the Rector of the UNWE No. 1029/08.05.2020. The training was conducted during the period May 7, 2020 - February 5, 2025. The doctoral candidate has successfully passed all exams related to the training.

During the period 2005 - 2009, the doctoral candidate studied in the full four-year course of the specialty "European Studies" at the Faculty of Philosophy of Sofia University "St. Kliment Ohridski", during which he acquired an OKS bachelor with the relevant qualification. During this period, he was a scholarship holder of the Konrad Adenauer Foundation. In 2009-2010, he completed the Master's program "Politics" at the University of Sheffield.

The doctoral student's professional development began in 2012 at "Monbat" AD in the position of "commercial manager export". From 2013 to 2016, he continued his professional development as a project manager at Gemseek Consulting. Currently, the doctoral student is a business consultant and corporate trainer at Dynamix Lab.

The doctoral student has completed his individual plan on time, and was discharged with the right to defend.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation work has a classical structure and a volume of 241 standard pages, an introduction, three chapters, a conclusion, a list of sources used and four appendices. The main text of the dissertation (introduction, three chapters, the conclusion and the literature used) is 196 pages long.

The content of the dissertation is illustrated with figures, tables and diagrams. The content of each chapter is divided into separate sections, with the author's conclusions presented at the end of each chapter. The list of references contains 180 sources, of which 3 are in Bulgarian, 177 in English and 1 internet source.

The dissertation addresses issues related to a new way to improve personal performance in the organization through respiratory and cognitive effects and the use of heart rate variability.

In this regard, the dissertation defends the thesis that heart rate variability (HRV) can serve as a reliable physiological indicator for improving cognitive performance, especially when integrated with targeted coaching interventions such as respiratory and cognitive techniques.

The subject of research in the dissertation is the possibilities for the integrated use of HRV and respiratory and cognitive techniques in measuring and improving individual performance in an organizational context.

The object of research is the application of heart rate variability, respiratory and cognitive techniques to increase the adaptability of personnel performing activities related to intellectual efforts in a structured organizational environment.

In this regard, the main goal of the dissertation work is to create, test and approve the meteorological approach to improve individual performance in an organizational environment by monitoring heart rate variability and implementing targeted interventions to increase its values.

The results of the activities of business organizations are largely influenced by the possible reactions to work-related stress and, respectively, the level of adaptability of personnel performing activities related to intellectual efforts. Although heart rate variability is a long-known method, it has never

been used to improve individual performance in an organizational environment. Especially in combination with respiratory and cognitive techniques.

Taking into account everything said so far, as well as the opportunities for establishing and deepening achieved theoretical statements and building good practices in improving individual performance in an organizational environment, it can be determined that the problem defined in this way is extremely relevant and significant for science and management practice.

The study sets the following restrictive conditions: it refers to the individual performance of employees in a structured organizational environment; The conducted survey is limited to certain organizational environments and types of employees; the study does not claim to be able to control all external factors; the effectiveness of the developed methodological approach is directly dependent on the degree of commitment and cooperation of the employees who apply it; on the complexity of the testing carried out.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The introduction of the study justifies the relevance and significance of the topic of the work. The object and subject of the study are determined. The limitations of the study are outlined. The research problems are identified. The research thesis is launched. The goal, sub-goals and tasks of the study are defined. The applied methodology and the information base on which the study is based are presented. The potential users of the achieved results are indicated.

The first chapter "Theoretical aspects of personal performance in the organization" is a theoretical overview of the key aspects of individual performance in an organizational context. In this regard, the definitions of the main concepts used in the dissertation are presented; a review of key concepts of organizational management is carried out; the current results regarding the use of heart rate variability /HRV/ as a physiological indicator of cognitive efficiency and emotional regulation and the relationship between stress, cognitive performance and the autonomic nervous system are considered; the scientific foundations of breathing exercises and cognitive approaches used in the methodological and methodological approaches. The chapter ends with a summary and conclusions.

In the second chapter "Methodology for improving personal performance" a methodological approach is presented for improving individual performance in an organizational context, the essence of which is the integration of VSC with respiratory and cognitive effects.

The third chapter "Empirical testing of a methodology for improving personal performance" is a testing of the methodological approach for improving individual performance in an organizational context. In this regard,

the methodological approach for measuring the improvement of individual performance is developed. The following are indicated: the selection of participants and the creation of experimental and control groups; the methods used for data collection (monitoring of VSC, questionnaires and interviews). The implementation of the coaching program and its results are described. This chapter demonstrates the possibilities that exist for improving personal performance through the integration of VSC with respiratory and cognitive effects.

The conclusion summarizes the main findings of the study.

4. Assessment of scientific and applied scientific contributions

My thorough familiarization with the dissertation and the candidate's abstract are grounds for drawing the general conclusion that the dissertation work presented for defense contains predominantly applied scientific and applied results that relate to a contribution to the development of organizational behavior.

The following applied scientific contributions have been achieved:

1. Obtaining empirical data and transforming them into knowledge regarding various aspects of organizational behavior and, more specifically, individual performance and coping with stress in a work environment.
2. A methodological approach has been proposed for improving individual performance in an organizational context, including: developing sets of modules in two groups - respiratory and cognitive; developing an optimal implementation scheme.
3. A methodological approach has been developed for measuring the improvement of individual performance in an organizational context, including: developing two experimental frameworks; implementation of two different laboratory setups with corresponding hardware for recording heart rate variability and biofeedback; algorithm for statistical processing and analysis of empirical data.

The dissertation also has the following applied contributions:

1. The methodological and methodological approaches have been tested in real work environments, from Bulgarian business practice, and evidence has been obtained for the benefit of their applicability.

The scientific and applied and applied results find their direct field of application in the development of organizational behavior of business organizations.

As a result, the goal and objectives of the dissertation have been met, and scientific and applied and applied results have been obtained, which relate to a contribution to enriching existing knowledge in the development of organizational behavior.

5. Evaluation of the publications on the dissertation

The doctoral candidate is the author of 4 scientific publications (3 independent) on the topic of the dissertation. One of them was published after peer review in a periodical scientific journal, and the others were presented at scientific conferences. In all of them, different aspects of the topic studied in the dissertation are analyzed. There is no difference between the method, approach and analysis made in the dissertation and in the presented scientific articles. They reflect essential parts of the dissertation work and fully satisfy the requirements for acquiring the educational and scientific degree of "doctor". This gives me reason to assume that the dissertation work is an independent creative product realized by the doctoral student. I am not aware of any citation in the publications of the doctoral student by other authors.

6. Evaluation of the abstract

The presented abstract (in Bulgarian and English) fully corresponds in structural and content terms to the dissertation reviewed by me. All requirements for its layout have been met and all necessary attributes have been included. By familiarizing yourself with the abstract, one can gain an idea of the dissertation work.

7. Critical notes, recommendations and questions

The doctoral student Alexander Balabanov presents an interesting and ambitious dissertation work, directly related to achieving better personal performance of employees in business organizations. It is understandable that both due to the ambitiousness of the issues and due to the fact that this is the first significant research of the doctoral student, it has not been bypassed by various imperfections and opportunities for development. Here are some of them:

1. I believe that the perception of the author's theses would be more clearly expressed and, respectively, more easily perceived if the dissertation work were freed from some deviations on problems that are lateral to the purpose of the research, and the doctoral student's points of view were more strongly focused. The volume of the main part of the dissertation work of 196 pages (241 pages with appendices) with the limitations set in the scientific research unequivocally imposes this recommendation.

2. I believe that the doctoral student should be more bold in polemicizing with the scientists he cites, thus more clearly highlighting his own theses in relation to the dissertation work. In this regard, there are many references to literary sources in the second chapter, which firstly should be in the literature review and secondly should be argued through the personal contribution of the doctoral student when including them in the methodology.

3. I believe that in the second chapter the doctoral student could be more strongly argued in highlighting his own contribution, including through a detailed description of the individual stages of the methodological approach, with their sequence and the specific requirements for their implementation. Block diagrams of the implementation of the methodology, its stages and the activities in them will help its use in real business conditions.

4. I recommend increasing the publication activity of the doctoral student in refereed publications in world databases. A complete presentation of the developed methodology, taking into account the above note, will help to reach more researchers and practitioners in different countries around the world.

5. I believe that theoretical studies do not sufficiently reflect the achievements of the Bulgarian school in the subject area of organizational behavior, especially as it concerns the contributions of the UNWE to it. Similarly, I did not find any published scientific works by the doctoral student with his scientific supervisor or with another scientist from the UNWE or with another Bulgarian scientist in the field of economic sciences.

In terms of style and technique, the design of the dissertation work and the abstract is not without a limited number of inaccuracies, repetitions and editorial errors, which do not reduce its scientific value, but worsen the appearance of the work. For example, the lack of marking and numbering of the tables, formulas and some of the schemes does not contribute to the easy perception of the dissertation work.

The above notes and recommendations do not reduce the merits of the study.

8. Conclusion

The proposed dissertation work by Mr. Alexander Vichev Balabanov on the topic: “Methodology for improving personal performance in the organization” is in accordance with the requirements for acquiring the educational and scientific degree “Doctor” of the ZRASRB, the Regulations for its application and the Regulations for acquiring scientific degrees at the University of National and World Economy. In the dissertation, I found original, current and significant scientific and applied and applied achievements that represent a contribution to the development of organizational behavior.

There are the necessary grounds to declare my positive assessment and I propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree “DOCTOR” in the scientific specialty “Social Management”, professional direction 3.7. Administration and Management to Mr. Alexander Vichev Balabanov.

March 14, 2025 Sofia

Signature:
(prof. D.Sc. Kiril Anguelov)